

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Гафича Олега Івановича** на тему
«Гнучкий режим робочого часу», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 – «Право»

Актуальність теми дослідження. В ринковій економіці роботодавці та працівники прагнуть до більшої гнучкості трудових відносин. Це дозволяє їм адаптуватися до змін на ринку праці та в особистому житті. Гнучкі форми зайнятості дають працівникам можливість поєднувати роботу з іншими інтересами та обов'язками. Вони також дозволяють роботодавцям швидко реагувати на зміни попиту на ринку.

Розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, а також еволюція трудових правовідносин призвели до появи низки нових нестандартних форм зайнятості, які набувають усе більшої популярності у трудовій сфері й дозволяють модернізувати ринок праці відповідно до загальносвітових тенденцій. Однією із таких нестандартних форм зайнятості працівників є гнучкий режим робочого часу.

У сучасному світі, який характеризується швидкими змінами, все більш важливими стають такі якості, як мобільність і адаптивність. Особа вже не може розраховувати на те, що вона буде працювати за однією професією все життя або що її робочий день буде обмежений певними часом і місцем.

Ці зміни вимагають нового підходу до балансу між роботою і вільним часом. Традиційний баланс, який передбачає чітке розмежування між робочим і позаробочим часом, стає все більш складним до реалізації.

Більше того, у зв'язку зі спалахом COVID-19, воєнним станом у нашій державі гостро виник запит ринку праці на належне нормативне регулювання інноваційних форм організації праці, що спровокувало внесення змін до низки нормативно-правових актів. Тому виявлення специфіки, з'ясування прикладних проблем, які стосуються гнучкого режиму робочого часу є своєчасним та

актуальним питанням. У зв'язку з цим, дисертація Гафича Олега Івановича на тему «Гнучкий режим робочого часу» є своєчасною та актуальною науковою роботою.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Зміст дисертації в цілому характеризується належним теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, проведеної систематизації та класифікації тощо, автор аргументовано висловлює свої думки щодо проблем гнучкого режиму робочого часу. Дисертація виконана у формі спеціально підготовленого рукопису становить цілісне і повністю завершене наукове дослідження з чіткими висновками.

Дисертант під час проведення дослідження використовував широкий набір наукових методів дослідження: аналізу, синтезу, порівняльно-правового, логіко-семантичного, логіко-юридичного, системно-структурного та ін. Завдяки чому автору вдалось досягнути належних результатів свого дослідження та отримати достовірні, обґрунтовані висновки та надати рекомендації із вдосконалення правового регулювання гнучкого режиму робочого часу.

Наукова новизна одержаних результатів. Дослідження автора містить положення, що мають бути оцінені як науковий внесок. Дисертант аргументовано доводить, доцільність закріплення в законодавстві категорій працівників, які мають першочергове право на встановлення роботодавцем гнучкого режиму робочого часу, зокрема для працівників, які мають на утриманні дітей віком до 14 років та дітей з інвалідністю, а також непрацездатних чоловіка (дружину), батьків або інших членів сім'ї.

У роботі запропоновано виокремлювати елементи гнучкого режиму робочого часу, а саме: час початку та закінчення роботи та час перерви на відпочинок і харчування. Звертається увага на те, що в чинному законодавстві не визначено мінімального часу перерв для харчування та відпочинку, що може негативно позначитися на виконанні працівником своїх трудових функцій, ефективності та

результативності його роботи. Пропонується доповнити ст. 60 КЗпП України і нормативно закріпити мінімальну тривалість часу перерви для харчування та відпочинку при виконанні трудової функції за гнучкого режиму робочого часу.

Заслуговує на позитивну оцінку обґрунтування необхідності визначення конкретної форми погодження впровадження гнучкого режиму робочого часу. Пропонується таке погодження відобразити або в окремій угоді про впровадження гнучкого режиму робочого часу, або шляхом внесення змін до трудового договору (обов'язковим є дотримання саме письмової форми встановлення гнучкого режиму робочого часу). Зважаючи на процеси диджиталізації суспільних відносин і саму суть виконання трудової функції за гнучкого режиму робочого часу, доцільним видається можливість використання електронної форми погодження.

У роботі також акцентовано увагу, на положеннях щодо доцільності використання саме підсумованого обліку за гнучкого режиму робочого часу. Підсумковий облік порівняно із поденним є більш практичним, опосередковується відносною простотою застосування та легкістю встановлення й обліку фактично відпрацьованих протягом звітного періоду годин.

Повнота викладу одержаних результатів. У дисертації чітко визначено об'єкт і предмет дослідження. Дисертант належно сформулював мету дисертаційної роботи, що полягає в тому, щоб з урахуванням концептуальних розробок юридичної науки, доктрини трудового права, вимог чинного законодавства розкрити особливості регулювання та застосування гнучкого режиму робочого часу, а також сформулювати ідеї щодо удосконалення застосування законодавства в цій сфері.

План дисертації є логічним і послідовним, відповідає змісту проблеми, що досліджується. Виклад матеріалу є логічним і системним, висновки отримали належне наукове та практичне обґрунтування.

Дискусійні положення дисертації. Дисертаційна робота Гафича Олега Івановича виконана на належному науковому рівні. Однак дисертація містить дискусійні положення, що потребують обґрунтування, та щодо яких можна

висловити міркування, що можуть бути враховані дисертантом у подальшій науковій діяльності.

1. У висновках дисертації зазначається, що запровадження гнучкого режиму робочого часу як спеціального режиму виконання працівниками своїх трудових функцій зумовлює покладення на роботодавця прямого обов'язку щодо забезпечення точного та неухильного обліку фактично відпрацьованого часу працівника. Саме за гнучкого режиму робочого часу його облік є значно утрудненим через те, що роботодавцю фактично неможливо прослідкувати реальний час виконання працівником своєї трудової функції. Однак основне призначення обліку робочого часу полягає в тому, щоб забезпечити контроль за фактично відпрацьованими працівниками годинами, упродовж яких вони виконували трудові функції.

Виникає запитання – як роботодавцю належним чином відслідкувати реальний час виконання працівником своєї трудової функції та вести облік робочого часу?

2. Автору слід було ґрунтовніше дослідити судову практику національних судів з питання гнучкого режиму робочого часу та застосувати у власному дослідженні з метою виявлення реальних кейсів застосування правових норм на практиці, проблем, які виникають у процесі застосування приписів щодо гнучкого робочого часу, та висловити певні висновки щодо цього.

3. Автору варто було б більше уваги приділити можливостям використання результатів дисертаційного дослідження для удосконалення теоретичних засад адаптації законодавства України до стандартів європейського законодавства в частині поліпшення правового регулювання гнучкого режиму робочого часу. У роботі містяться певні пропозиції, але кроки їх практичного впровадження в національне трудове законодавство не висвітлені достатньо та потребують подальшого опрацювання.

Наведені міркування не впливають на загальний позитивний висновок щодо виконаної роботи та не применшують актуальності та наукової цінності рецензованого дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом та загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Гафича О. І. відповідає обраній ним спеціальності 081 – «Право», робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації в цілому відповідає встановленим вимогам.

Як висновок, дисертація Гафича Олега Івановича на тему «Гнучкий режим робочого часу», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Рецензентка:

Кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

О. С. Луценко

